

UJ KELELET

ASIDO - POLITIKAI - NAPILAP

Modern államot!

Vintilla Bratianu ur népgyűlésezik. Mint tanult politikai koponya, szép és tanulságos beszéddel házal Oromániában és az erdélyieknek: „A modern állam szervezeteinek alapelvei.” Itt-is ott-is tapsokat kap érte, a taps után teritékes bankett, a banketten poharak koccannak egymáshoz és pezsdülő ígéretek: támogatni fogjuk a liberális-egyeduralmat. Az Averescu-kormány még visszasóhajt kriptájából, a Take-kormány még él, de már Bratianuék szedik a tapsot és az ígéretet, már ők szerződtek a híveket és ők ígérnek füt-fát, fazekat és hust a fazékba, mert úgy érzik, már uralmon is vannak. A laikus közönség, amely löt-fut a mindennapi után s nem ér rá a politikával foglalkozni, vakon elhalad ez érdekes események mellett, meg se lepődik, ha délutáni feketéje mellett arra ébred, hogy az új kabinet is megbukott és Bratianuék kerültek uralomra. Pedig rosszul teszi a laikus, ha meg se lepődik, ha nem igyekszik kitérni a laikus-ság közönyéből s nem igyekszik erőteljes résztvenni a köz ügyeiből, nemcsak mert, ahogy Solon mondta, minden polgárnak kötelessége résztvenni a közügyekben, de mert véresen köze van hozzá, érdeke, amely az ingéig, a harisnyájáig s még azon is túl, a meztelen testéig elér. Ma már megint ott-tartunk, hogy nem helyezkedhetünk a mindenmindegy álláspontjára, nem mindegy, ki kerül az ország élére, nem mindegy, ha itt mindenki és minden belepusztul a nemtörődömségbe és a korrupcióba, nem mindegy, vajjon azok kerülnek-e felül, akik modern országot és modern demokráciát, modern gazdálkodást és modern számadást óhajtanak, vagy marad minden a régi lejtőn, ahonnan a lejtő törvénye értelmében nincs ut felé, csak lefelé.

Semmi okunk Bratianu urat és pártját előre támadni. Meglehet, hogy az ország az ő táborukban van. Meglehet, hogy ők ma már csakugyan önzetlenül gondolják a modern országot, amit most Vintilla ur uton-utfélen hirdet. De! Előtünk Vajda-Voevod volt miniszterelnök nyílt számadása: gondolkodnunk kell, vajjon csakugyan. „Mi a modern állam főfeltetele?” kérdi Vajda. „Az alkotmányosság. Mi az alkotmányosság főfeltetele? Szabad választások alapján létrejött szabad parlament. Aki ezeket nem látja be, az csak csufot üz a modern államból”. Ezen az alapon Averescuék állama nem volt modern, helyesebb szóval alkotmányos ország, sem Bratianuék országa nem ígérkezik annak. Amikor Averescu uralomra jutott, nem

volt egyetlen embere. Azazhogy egyetlen embere volt, maga a tábornok. Mihelyt hatalmon volt, köréje tödultak a hatalmon sütkérezni szeretők s a választáson — ha szabad ugyan választásnak nevezni ezt az egyáltalán nem szabad választást — megkapta a többséget. Modern államban előbb van a közvélemény, azután a választás, még azután a többség, legvégül a többségre támaszkodó kormány. Nagyromániában mindent hátulról kezdenek. Először a kormány, azután a többség, legvégül a választás. Averescunak egy embere volt, Bratianuéknek hét van. Ha tehát Averescu egymagára és kardjára és Bratianuékra támaszkodva kormányképes volt, hogy ne lehetne kormányképes a két Bratianu, aki öt kipróbált párthívére és jó gazdasági szerveire támaszkodik?

Semmisem lehetetlen. Az sem, hogy a liberálisok uralomra jutnak. Az sem, hogy a jó politikusok e kis szer-

vezete jobb politikát fog csinálni, mint aminőt Averescuék csináltak. Be kell látni ugyanis, hogy Averescuéknál rosszabb politikát csinálni művészetszámba megy. De ami lehetséges, még nem magyarázható. Intrikákkal és erős akarat-tal a kormányra lendülni nem más, mint a kevesek uralma a többségen. Mindegy vajjon e kevesek később megszerzik-e a többséget vagy sem, a többségnek már ott kell lennie készen, amikor a kormány odaáll a országrudhoz. Mi tehát nem azt mondjuk: jöjjenek a liberálisok és nem azt mondjuk, jöjjön a nemzeti párt, hanem ezt, jöjjön a nép. Jöjjön el a modern állam országa. A modern államot csak úgy képzeljük el, ha modern választójog alapján nyilatkozik meg minden állampolgár, minden kisebbség, minden árnyalat és minden akarat. Tiszta választásokat, tiszta lelkiismeretet és tiszta kezeket!

A cannesi konferencia első napja

Lloyd George Európa elszegényedésének okairól — Anglia és Amerika elismert az orosz kormányt — A nemzetközi gazdasági konferencia Prágában lesz

Az Uj Kelet tudósítójától.

Berlin, jan. 8. Párisban megkezdte a főtanács cannesi konferenciáját. A „Temps” tudósítója szerint feltizenegy órakor érkezett Cannesbe Doumer francia pénzügyminiszter, a francia szakértők kíséretében. A belga és a japán delegáció szintén pénteken érkezett a délfraanciaországi városba. Briand francia miniszterelnök tizenegy órakor tanácskozássra ült össze a pénzügyminiszterrel. Később közös előkészítő megbeszélést tartottak, amelyen Franciaország részéről Doumer és Loucheur, Anglia részéről sir Wordhington, Ewans és sir Robert Horne és Belgium részéről Theunis és Jasparr vettek részt. Ezek a tárgyalások

az 1921 augusztus 13-iki egyezményről és a belga prioritásról

folytak. A „Temps” tudósítója szerint a belga delegátusok ragaszkodtak a prioritás kérdésében eredeti álláspontjukhoz.

A miniszterelnökök konferenciáját, az előkészítő tanácskozások után a hajózási klub palotájában nyitották meg. Déli feltizenkötör jelentek meg a feldiszített teremben a delegátusok. Az elnöki székben Briand foglalt helyet, tőle jobbra Lloyd George, lord Curzon, Bonomi, Della Toretta, balra pedig Loucheur, Doumer és a többi delegátus. A konferenciát Briand nyitotta meg és felkérte Lloyd Georgeot, adja elő a konferencia egybehívásának okait. Lloyd George nagy figyelem mellett emelkedett szólásra. Ismertette Európa általános helyzetét és részletesen

vázolta Európa gazdasági elszegényedésének okait.

Ezután benyújtotta javaslatait. A küldöttségek vezetői elvben elfogadták Lloyd George előterjesztéseit, amelyeket a részletek kidolgozása végett a bizottsághoz utalták át. A bizottságok délután tartottak ülést, ezen a szövetséges kormányok miniszterelnökei is résztvettek.

Lloyd George beszédében feltűnéstkeltő kijelentéseket tett. Mindenekelőtt a német

jóvátétel kérdésével foglalkozott. Javasolta, ha Németország a január és február 15-én esedékes 600 millió aranymárkát kifizetni nem tudja, 1922 évben 500 millió aranymárkát fizessen és pedig havi 125 milliót április 12-ig bezárólag. Az összeg fele Belgiumot illetné, Anglia megelégszik 60—80 millióval.

A német sajtó a Havas-ügynökség jelentéséből értesült a cannesi konferencia első napjának lefolyásáról. A berlini lapok a Havas-ügynökség jelentését tendenciózusnak és zavarosnak mondják. A francia jelentés ugyanis a tárgyalások első napját úgy tünteti fel, hogy azon már kész megállapodások kerültek a delegátusok elé. Anglia és Franciaország között megegyezés jött létre, amelynek az az alap-gondolata, hogy

a jóvátételi fizetéseknel Németország külföldi devizáit is felhasználják.

A német lapok különösen a biztosíték követelések ellen tiltakoznak hevesen. A Havas-ügynökség szerint ugyanis a miniszterelnökök konferenciája a jóvátételi fizetések teljesítésére a következő biztosítékokat követeli: A szövetségesek ellenőrzik a birodalmi bank működését, követelik a posta és vasúti tarifa felemelését, megállapítják a német szén árát, követelik a papírpénzforgalom korlátozását és a németországi kivitelből származó külföldi devizáknak jóvátételi célokra való felhasználását.

A francia lapokból megállapítható, hogy a főtanács konferenciájának első napja tisztára technikai jelentőségű volt és csaknem kizárólag a jóvátétel kérdésének praktikus szabályozásával foglalkozott. Lloyd George nagy beszédében azonban kiterjeszkedett egész Európa gazdasági életének sorsára. Európa államai egymásra vannak utalva, mondotta és

Oroszország izolált helyzete

kíhat egész Európa és elsősorban Németország gazdasági fejlődésére. Nézete szerint Németország helyzete nyomban megjavul, ha Orosz-

ország belekapcsolódik az európai kereskedelmi forgalomba. Franciaországnak, mert a legtöbb érdeke fűződik Németország fizetőképességének megjavításához, érdeke, hogy Oroszországgal a gazdasági kapcsolat helyreálljon. Európa államainak mindenesetre komoly biztosítékokat kell szerezniük Oroszországtól. Ilyen biztosíték, hogy a mai orosz kormány ismerje el az előző kormányok adósságait.

Lloyd George a beszéd folyamán bizonyos értelemben beszélt a francia kormányról, amely vonakodik összeköttetésbe lépni a szovjetkormányval, ellenben tárgyal a nemkevesébe fordalmi kemalistákkal és azokkal egyezményeket is köt. Briand mosolyogva válaszolta, hogy a kemalistákkal Londonban ismerkedett meg. Kijelentette, hogy a javaslatához elvben hozzájárul, de különös nyomatékkal utalt az Oroszország által nyújtandó biztosítékok komolyságára.

A „Petit Parisien” értesülése szerint a jóvátétel nagy kérdéseit Cannesben végleg kikapcsolják az európai problémák közül. A cannesi konferencia ezt a kérdést véglegesen rendezi és közben előkészíti az európai gazdasági konferencia munkatervét. A cannesi konferenciával egyidőben

Párisban még tárgyal a jóvátételi bizottság Németországgal.

A jóvátételi bizottság a legutóbbi német jegyzék alapján három kérdésre kért feleletet a német kormánytól. A német kormány ezekre a kérdésekre csak akkor fog végleges választ adni, ha ismeri már a cannesi határozatokat.

A Havas-ügyönkség értesülése szerint Lloyd George és Briand megállapodtak a nemzetközi gazdasági konferencia egybehívásának feltételeiről. Körvonalazták a konferencia programját, amelyből a politikát teljesen kizárják. A konferencia csak pénzügyi és gazdasági kérdésekkel fog foglalkozni. Célja a váltóforgalom és a valuta szabályozása, a cserekereskedelem megjavítása

és a világpiac rendezése. A konferencia székelyül Lloyd George állítólag Prágát ajánlotta. Bonomi olasz miniszterelnök, aki Franciaország és Anglia megértésén fáradozik, sokat vár ettől a gazdasági konferenciától. Az „Information” értesülése szerint a cannesi angol körökben azt hiszik, hogy az angol kormány a nemzetközi konferencia összehívása előtt az orosz kormányt, mint „de jure” kormányt elismeri. Amerika Oroszországgal szemben az angol álláspontot fogadja el. A „Times” jelentése szerint Oroszország a cannesi konferencián azt fogja javasolni, hogy a nemzetközi konferencia összehívása előtt a nagyhatalmak értekezletet tartsanak, amelyen véglegesen döntsenek Oroszországhoz való viszonyukról.

— **Anglia ajándéka a romániai gazdáknak.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A napokban Konstantinába várják az „Afremore” teherszállító hajót, amely január 3-án hagyta el Liverpoolt és az angol mezőgazdasági segélybizottság ajándékát: kilencven fejősteheket, harminc fajbivalyt, hatvan legjobb minőségű borjút, ötszáz darab szárnyast és kétszázötven ezer lejt kitevő fontot, hozzá a romániai gazdáknak. Az ajándékot a földművelésügyi minisztérium fogja szétosztani.

— **Kereskedők a munkaszüneti napok rendezéséért.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara egy küldöttsége kereste fel ma délelőtt Metes prefektust arra kérve őt, hogy hatáskörében rendezze a munkaszüneti napokat. A küldöttség javasolta a görögkeleti ünnepek közül a Vízkereszt, továbbá a husvét első napjának, áldozó csütörtöknek, május 23-nak, pünkösdnek, karácsony első napjának, Nagyboldogasszony napjának, esetleg pünkösd és karácsony második napjának megtartását. A gazdasági élet folytonossága érdekében a többi ünnepek munkanapokká való deklarálását kérték. A prefektus megígérte, hogy a kérdést tanulmány tárgyává teszi.

— **A német-lengyel gazdasági tárgyalások.** Beuthenből jelentik: A német-lengyel gazdasági tárgyalást tegnap ismét megkezdték.

Zsidó opera a kolozsvári magyar színházban

Dr. Bródy Miklós szerző nyilatkozata a sémita zenéről

Az Uj Kelet tudósítójától

Ma már tud vagyunk azon, hogy szenzáció számba vegyünk minden váratlan zsidó megnyilatkozást. És a művészetek terén talán legkevésbé. Régi időkben, amikor a nagyon is megszokott, nagyon is természetes dolog volt minden zsidó produktivitást más, idegen közösségek számlájára írni, szinte extravagancia számba ment, ha egy-egy nagy író, vagy festő, egy Heine, egy Jakob Wassermann, egy Israels, vagy egy Solomon I. Solomon céltudatosan vagy ösztönösen zsidó műalkotással lepte meg a világot. Irodalom és képzőművészet terén ma már másképpen állunk. Ma már a zsidó írók és képzőművészek és különösen a legfiatalabb generáció, a Max Brodok, az Else Laskerek, a Liliének generációja tudatosan zsidó művészek és ha akar-nának, se tudnának mást produkálni, mint zsidó velleitásokkal átítatott alkotásokat.

Érdekes, hogy ez a zsidó reneszánsz a zenei világban tud leglassabban utat törni magának. Annál érdekesebb ez, mert épen a zenében már akkor is találkozunk tudatos és nagy zsidó alkotásokkal, amikor a művészetek más ágaiban ez még ritkaságszámba ment. Halévi már régen megírta a „Zsidó-nót”, Goldmark a „Sába királynő”-jét, sőt nem zsidó származású zeneszerzők is, sokszor szinte ingyen előszeretettel vetették magukat a keleti, sémita zenére és zsidó történelmi tárgyakra, mint például Gounod, a „Faust”-opera szerzője, aki szintén operát írt „Sába királynő” címen, aztán a nagy repertoire-opera: Saint Saens „Sámson és Delila”-ja, a kevésbé ismertek közül Rossini „Moise” című operája és Verdi „Nabukodonzor”-ja, — mindez már régen megvolt, amikor a német-zsidó írók még Siegfried küzdelméről és a tautoburgi Germanentum-ról irtak történelmi regényeket. Mégis megállapítható, hogy most, amikor az összes művészetek terén már-már a cs. pontjához közeledik a zsidó átértékelődés, a zene terén is találkozunk nagyobb zsidó alkotással.

Ez adja meg érdekességét annak a operabemutatonak, melyre a kolozsvári magyar színház, hetek óta lázas munkával készülődik. Bródy Miklós zeneszerző, jelenleg a kolozsvári magyar opera karmestere, zsidó operát írt. A bemutatásra kerülő opera a maga teljes egészében, zsidó alkotás. Zsidó zeneszerző műve, zsidó a tárgya és zsidó, vagy mondjuk így: sémita, keleti a zenéje. Az opera címe: Támár. A librettót Bródy, Rudolf von Gottschall „Rahab” című zsidó történelmi drámájából vette. Bródy maga írta a magyar szöveget is és amennyire eddig ismerem, a népszerű zeneszerző, a versírás terén is otthonosan mozog. Az opera tárgya, a zsidó nemzet első honfoglalási harcainak egyik történelmi epizódja. Józua vezér kémeket küld a meghódítandó földre, a kémek elérkeznek Jerikó várába, ahol fölfedezik őket. Astarót isten egyik papnője azonban, Támár, (a zsidó történelem Rahab-ja) beléseret az egyik zsidó vitézbe, elrejtí és kicsempeszi őket a bezárt várból. Jerikó királya, kéjenc zsarnok, szemet vet Támárra, a zsidó harcosba szerelmes Támár ellenáll buja vágyának, a király büntetésekkel akarja megtörni. A harmadik felvonásban nagy bachanália, a király maga elé hozatja Támárt, de a leány, inkább öngyilkos lesz, semhogy megszegje zsidó szerelmének fogadott hűségét. Ebben a pillanatban rontanak be Józua vezér zsidó hadai, fölgyújtják Jerikót, a királyi palotát a fiatal zsidó hős veszi be, de már csak arra érkezik idejében, hogy halottan elhanyagolt kedvesét fölfogja karjaiban.

Kolozsvár zenei és színházi köreiből hat hét óta másról se beszélnek mint, Bródy mester darabjáról. Csak ő hallgat róla. Próba után, fáradtan ül mellettem a kávéházi asztal mellett és úgy kell minden szót kicsikarnom belőle. Külsejében egyáltalán nem művészjelenség,

nincsenek meg a művészekre és különösen a zenészekre olyan karakterisztikus tört ívű szemöldökei és szögletes koponyája. Nem Beethovenfej. Inkább kopaszocska kis ember és szerényen, szinte röstelkedve hunyorgat apró szemével a cvikker mögül.

— Mondja doktor ur — kérdezem tőle — tulajdonképpen mi adja meg a keleti, sémita zene jellegzetességét?

Lassan, lassan beléjön a magyarázásba. — Tudja kérem, a keleti, sémita skálája nem fedí egészen az európai skálát. A sémita skálában gyakran föllépnek a félhangmodulációk, zenei meghatározással ezt úgy hívjuk, hogy „bővített másodhangközök”. Ez adja meg a sémita ritmikának karakterisztikus eltolódását, azt a buja szomorúságot és fatalista motívumot, mely minden igazi keleti zenét jellemez. Ez a keleti jelleg, halványan bár, de megvan a magyar zenében is. Talán valami távoli reminiscencia ez a magyarság keleti származására. A Kelet mindig buja és melankólikus.

— Ugy tudom, hogy a melankólia nemcsak a Kelet zenéjére jellemző.

— Igen — bólint Bródy — a szláv zenei psziché is szomorú. A szláv népdalok! De itt lehet legjobban megfigyelni, hogy a zene mennyire magán hordja a teljes népszichét, mennyire hájszálig pontos kifejezése a népielek öntudatlan filozófiájának. A keleti, sémita zene, buja és megadja magát a szemlélődésnek és az ebből fakadó melankóliának. Gondolom, ezzel lehetne magyarázni leginkább azt a fenomént, hogy épen a zsidók közül támadtak az emberiség prófétái. Mikor a lélek teljesen megadja magát a szemlélődésnek, — ez már határos a proféciával. A szláv melankólia egész más. A szláv melankólikus lélek, de szarmata vadsággal tör ki a melankólia varázsgyűrűjéből. Gondoljunk csak Tschaikowszky zenéjére...

Bródy 1908-ban kezdette meg operáját és 1912-ben fejezte be. 1913-ban a pesti népopera műsorára tűzte ki. Közben kitört a világháború, a forradalom és a darab egészen az utolsó időkig a pesti népoperánál feledt.

— És most miért nem adták elő — kérdezem tőle.

Bródy elfogódva hunyorgat apró szemével.

— Ábrányi, a pesti opera igazgatója akarta, de nem merete. Meg is mondta nekem. Tudja — mondotta Ábrányi — zsidó szerző, zsidó tárgy... zsidó zene... a mai fehér Budapesten... egyszóval nem merem.

Igy kerül a magyarországi zenevilág évek óta egyetlen nagy alkotása Kolozsvárra bemutatásra.

G. J.

Bethlen pénteki beszédének hatása

Andrássy Gyula gróf jogrendet követel

Az Uj Kelet tudósítójától

Budapest, január 9. Bethlen magyar miniszterelnök pénteki beszéde, amelyben bejelentette, hogy belép a kisczardapártba, politikai körökben nagy feltűnést keltett. A beszédnek különösen az a része, amely hadat üzen a legitímistáknak, támasztott nagy visszhangot.

Andrássy Gyula az újságíróknak nyilatkozott Bethlen gróf beszédéről.

— Nagyon csodálkozom — mondotta Andrássy — hogy a miniszterelnök a forradalomért engem tesz felelőssé. Minket, akik harcoltunk az októberi forradalom ellen, nevez a forradalom előidézőinek.

Andrássy azután elmondotta, hogy a Károly-puccs kudarca után vissza akart lépni a politikától, ma azonban már más a véleménye. A visszalépés hazaárulás lenne. Hangsúlyozta még, hogy a jogrend helyreállítása és a külpolitika rendezése nélkül konszolidációt elképzelni se lehet Magyarországon.

Bethlen miniszterelnök a szakminiszterek bevonásával értekezletet tartott, amelyen megbeszéltek az Ausztriával folytatandó tanácskozás programját. Az „Uj Nemzedék” értesülése szerint Bethlen és Schober még a jövő hét folyamán találkozni fognak és előkészítik Ausztria és Magyarország gazdasági tárgyalásait.

Januárban ratifikálják a palesztinai mandátumot

Sir Herbert Samuel a zsidó bevándorlásról Küzdelem a munkánság ellen — Zsidó autonómia Litvániában

Az Uj Kelet tudósítójától.

A zsidó-munka centrumaiból olyan eseményeket jelentenek, amelyek azt mutatják, hogy a Palesztina-probléma megoldása felé érik. A probléma főkérdései a következők: A palesztinai mandátum, a zsidó-arab egyezkedés s a Palesztina-munka. A mandátum kérdését már legközelebb véglegesen rendezni fogják. A zsidó-arab ellentétek is leenyhülnek és a bevándorlás kérdésének rendezése is közelebb áll. A főkörmányzó olyan hivatalos kijelentést tett, amely az arab ellentállás küldetéséről győzheti meg az arab lakosságot. Most már bizonyossá vehető, hogy ebben a kérdésben is a zsidó érdek és a cionista szempontok fognak érvényesülni. Nagyon fontosak azok a jelentések is, amelyek a palesztinai munkáskriszise vonatkoznak. Bárha a válság hátráltatja is az országépítést, megállítani nem fogja, mert a gazdasági tényezők mindent elkövetnek a munkánság leküzdésére és remélhető, hogy Palesztina munkásságának rövid idő alatt új munkaalkalmakat szerezhetnek.

Érdekes híreket kaptunk a litvániai zsidóság helyzetéről is. Ezek az események ugyan nem érintik a Palesztina-problémát, de bekapcsolódnak a zsidókérdésbe, amelyek jelentőségét a diaszpórában lakó zsidóság nem becsülheti le. Talán nincs ország az egész kulturált világban, ahol olyan mértékben érvényesülne a zsidóság kisebbségi joga, mint Litvániában. A zsidó nemzeti jogoknak ezt az elismerését kitartó munkával vívták ki litván testvéreink. Autonómiájuk küszöbön álló törvényes rendezése után a litván zsidóság teljes erővel kezdheti meg gazdasági regenerálását. Azokkal szemben, akik a diaszpóra munkáját el akarják választani a palesztinai kérdéstől, a litván példára hivatkozunk.

A Palesztina-mandátum ratifikálása

Bécsből jelentik, hogy dr. Chajim Weizmann, a cionista végrehajtóbizottság utolsó ülésén jelentést tett a Palesztina-mandátum ratifikálásáról. Kijelentette, hogy a népszövetség ez év január havában fogja ratifikálni a mandátumot. Dr. Weizmann Bécsből Berlinbe utazott, onnan Párisba és Cannesbe, hogy a Palesztina-kérdés esetleges tárgyalásain a legfelsőbb tanács ülésein résztvehessen.

A palesztinai bevándorlást nem lehet megakadályozni

Jeruzsálemből jelentik, hogy Sir Herbert Samuel főkörmányzó a haifai gubernátor és a kerületi katonai parancsnok kíséretében meglátogatta Zichron Jákob kolóniát s ez alkalommal a bevándorlási kérdéssről olyan nyilatkozatot tett, amely nemcsak azt mutatja, hogy azok a támadások, amelyek emiatt érték, igazságtalanok voltak, de azt is, hogy a bevándorlást a cionista szempontok figyelembe vételével fogják szabályozni.

Az arab lakosság nevében a Mukthar, a zsidóság nevében pedig a kolónia előljárósága fogadta a kormányzót. A két nemzet képviselői üdvözlő beszédekben rámutattak arra az örömdetes tényre, hogy kerületeikben békés egyetértésben élnek a zsidók és az arabok.

Beszédének végén az arab Mukthar öt arab seik által aláírt levelet olvasott fel, amelyben hangsúlyozzák, hogy zsidó szomszédaiikkal békességben élnek és nagy halál érzéket irántuk, mert igen sokat tettek az arab nép közjólétének emelésére is. A főkörmányzó megköszönte a szíves fogadtatást és megelégedését fejezte ki a zsidó-arab egyetértés fölött. A zsidó előljáróságnak többek között ezt mondta: „Meglátogattam az iskolájukat és láttam, hogy ott arab gyermekeket is részesítenek oktatásban. Ebből látom, hogy az ottlakó zsidóság megérti feladatait és helyes uton halad.” Az arab deputációnak ezt mondta: „Biztosíthatom Önöket, hogy ha az volna a véleményünk, hogy a zsidóság bevándorlása az arab nép érdekeinek ártalmas, akkor a bevándorlást be-

szüntetnők. De mert nekünk az a tiszta meggyőződésünk, hogy ennek éppen az ellenkezője igaz, ezért zavartalanul fogjuk tovább folytatni eddigi politikánkat és a bevándorlást minden erőnkkel elősegítjük”.

Munkakriszise Palesztinában

Jeruzsálemit jelentések szerint a palesztinai zsidó munkások helyzete az utóbbi időben rosszabodott. Munkanélküliséggel kell küzdeniük, miután az utépitést, amelynek számos chaluca talált munkaalkalmat, befejezték. A munkánságot az is fokozza, hogy a zsidó telepések csaknem ötven százalékig arab munkásokat foglalkoztatnak. A munkanélküliség leküzdésére elhatározta a cionista végrehajtóbizottság, hogy Tel Aviv városának építési hitelt folyósít azzal a kikötéssel, hogy a megindítandó közmunkáknál zsidó munkásokat foglalkoztassanak. Maga a kormány is kiszélesíti utépitő programját és már legközelebb a zsidó kolóniákhoz vezető új országutat építtet. Az utépités költségeinek fedezetére az Anglo-Palesztina-banknál vesz fel nagyobb kölcsönt a palesztinai kormányzat. Illetékes helyeken más tervekkel is foglalkoznak, de ezeknek a megvalósítása a Keren Hajjeszód mozgalmának sikerétől függ.

A munkánság jelentékeny enyhítése várható az új ipari vállalkozásoktól is, amelyek az utóbbi időben kezdtek meg működésködni az ország centrumaiban. A palesztinai viszonyok ismerői sok reményt fűznek a villamosművek kiépítéséhez, amely már a megvalósulás stádiumában van. Az egész országban széleskörű mozgalom indult meg a Ruthenberg-féle villamosművek realizálására. E célra két millió font sterlinggel részvénytársaságot alakítanak. Jaffából jelenti az arab sajtó, hogy az ország elektrizálására már a kormány is megtervezte a szükséges előintézkedéseket.

Törvény a litván zsidóság autonómiájáról

Kovnoból jelentik: A litván kormány kinevezte dr. Solovejtschik zsidó minisztert képviselőjéül a Geniben székelő népszövetségi delegációba. Dr. Solovejtschik azonban nem vállalta a missziót, mert a litván nemzetgyűlés a napokban veszi tárgyalás alá a nemzeti kisebbségek autonómiáját biztosító törvénytervezetet és így az ő jelenléte elháríthatatlanul szükséges, már azért is, hogy a klerikálisok és a nagybirtokekok várható oppozíciójával szemben a zsidó érdekeket megvédhesse és a zsidó autonómia törvényes elismerését kivívassa.

Hatvanezer zsidó internált visszatér Litvániába

A háború első éveiben hatvanezer zsidót telepítettek ki Miklós nagyherceg parancsára Litvániából. A zsidó nemzeti tanács e zsidó hazátlanok gazdasági repatriálására sikeres mozgalmat indított. Ebben az akcióban a „Joint” nagyobb szubvencióval támogatta. A zsidó világszerte bizottság Párisban tartott konferenciáján szintén elhatározta, hogy e mozgalmat anyagi és erkölcsi presztízisének egész súlyával elősegíti és az internált litván zsidók visszatelepítésére huszonezer frankot szavazott meg.

— **A városok kötelesek sportpályákat építeni.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A belügyminisztérium rendeletet küldött az összes városi előljáróságokhoz, amelyben felszólítja őket, hogy bocsássanak a sportegyesületek rendelkezésére megfelelő területet és egyáltalában minden eszközzel támogassák a szabad ég alatt történő atlétikai sportok üzését.

— **Le kell tépni a demagóghangú választási plakátokat.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Az új belügyminiszter elrendelte, hogy a község-házak és prefekturák falain található demagóghangú választási plakátokat azonnal le kell tépni és meg kell semmisíteni.

Beszélgetés a berni nemzetközi vasuti konferencia romániai delegátusával

Szabad, kényelmes közlekedés Ausztráliával, Magyarországgal, Franciaországgal és az utódállamokkal

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától

Bukarest, január 7. Az 1921 évi berni nemzetközi vasuti konferencia romániai delegátusa, Emil Nitescu CFR. igazgató nemrégén érkezett vissza fontos kiküldetéséből Bukarestbe. Irattáskájában egész csomó Romániát érdeklő határozatot hozott haza, amelyek együttvéve Kelet és Nyugat jövőbeli vasuti összeköttetésének békeidőkre emlékeztető, széles távlatu képét adják meg. Párisból Bukarestig öt-hat országon keresztüláguldo gyorsak és expresszek, kiágazások északi és déli államokba, minden vonalon háló- és étkezőkocsik, a nemérintett városokba közvetlen szerelvények, jó és kényelmes ülés, kifogástalan fűtés és világítás, mozgókönyvtárak, ivóvíz, állandóan működő mosdó, naponta kétszer váltott tiszta törülköző. Mint nagy elbeszélőt hallgattam Nitescut, új és szép dolgokat mondott, amiket, ha voltak is valaha, az utolsó hét évben valamennyien elfelejtettünk.

— Csakugyan ez mind meglesz? — kérdeztem hitetlenkedve, miután pontos információadását ezekkel a jólható schlagwortokkal bevezette:

— Hát nem elég sokáig vártunk rá? Én azt hiszem, már mindenki torkig van a mai közép-európai közlekedéssel. Az emberek legnagyobb részét az utazás tette ennyire idegessé.

— Kétségtelen, hogy nem a legkellemesebb csikorgó télen jégheideg fülkében vacogni, — jegyeztem meg szerényen a vasutigazgatónak, mint utas.

— Legyen csak tavasz, nézze, ebből az aktatáskából a leggyönyörűbb vonatok fognak elindulni.

— Könnyörgöm, igazgató ur, merre?

— Az a kérdés, hova akar utazni.

— Megelégszem Béccsel, de nem Cseh-szlovákián keresztül és háromszori átszállással, sokkal gyorsabban és rövidebb uton.

— Kérem. Nem kell egyebet tennie, minthogy felül a bukarest-nagyvárad gyorsvonat Budapest—Wien—Ostende felirásu közvetlen kocsijába. A határon már várni fogja Önt a magyar gyorsvonat, amelyhez kocsiját átszólják. Tehát Ön átszállás nélkül utazhat egyfolytába Bukaresttől Bécsig, sőt, ha kedve van, Osztenéig.

— Osztenébe feltétlenül el fogok egyszer menni, de előbb Prágába szeretnék eljutni. Csak Halmi aggaszt fölöttem. Hallom, ott órákat kell várni éjszaka.

— Ön már ezeket az órákat ugyancsak a bukarest-nagyvárad gyorsvonat prágai különkocsijában fogja tölteni. És még hozzá, ha akarja, aludva, mert a közvetlen személykocsin kívül, hetenként háromszor, közvetlen prágai hálókocsit is fog ez a vonat és az ehhez csatlakozó nagyváradi-halmi gyorsvonat vinni.

Most az erdélyi közönség nevében, amelyet az igazgató ur előtt volt szerencsém képviselni és amelynek, hogy örömet szerezzenek, saját költségemre és veszélyemre egy óra leforgása alatt majdnem egész Európát begyorsvonatoztam, azt az óhajomat fejeztem ki, hogy szeretnék ellátogatni Konstantinápolyba.

— No lássa, ez éppen az Önök irányába esik. Van egy ugynevezett D. O.-gyorsvonat, amely Párisból indul a török fővárosba. Ez a vonat Vinkovcén megy keresztül. A berni konferencia Románia számára összeköttetést létesített ehhez a vonathoz Temesvárról, amely most még a 3. és 4. számú bukaresti gyorsvonatok végállomása. Az új nemzetközi közlekedésben ezek a gyorsvonatok egészen Vinkovcégig fognak menni és azonnal csatlakozásuk lesz a konstantinápolyi, valamint az onnan visszajövő párisi gyorshoz. De aki például, Párisból jövet, tengeren szeretne Konstantinápolyba jutni, az Vinkovcén leszáll nemzetközi vonatáról és a mi temesvár-bukaresti gyorsvonatunkra ül át, amelyet akkora Konstantinápolyig meghosszabbítottunk.

Konstanca, Konstantinápoly... alapiában kevésbé érdekelt.

— Páris! — vettem fel élenken.

Az igazgató ragyogva elmosolyodott:
— La ville chérie... Nagyon jól megközelíthető.

— Comme une belle femme, — gondoltam.

— Csak a Szimplonra kell ülnie. Ezentul egy órával korábban fog hozzánk érkezni. De utazhat a 13-assal és 14-essel is, Arad felé. Minden nap fog közlekedni. Délben elindul vele innen, megy egészen Bécsig, ott átszáll az insbruck—basel—párisi gyorsvonatra. Nagyon szép vidék és kényelmes utazás. Svájcot is láthatja.

Hirtelen eszembe jutott Németország. A vasipar, a vasut hazája. Hát róla nem is volt szó Bernben?

— De igen, — mondja az igazgató. — Lengyelország felé van egy vonatunk és annak Oderbergnél csatlakozása van Berlinbe.

— En azt gondoltam Németország felé lesz vonatunk és esetleg annak lesz csatlakozása Lengyelországba.

— Nem. Így van, ahogy mondom.

— Csakugyan... persze! — jövök rá önkéntelenül.

Es most már mindennel tisztában vagyok. Ez tulajdonképpen Lengyelország belépése a kisantantba. A diplomáciai jegyzőkönyvekben már régen megvan, ez: a gyakorlati kivétel.

— Danzig felé, Varsó felé, Prága felé ezen az uton közvetlen személy- és hálókocsink van.

En, még mindig az előbbi gondolatokban:
— Világos! (Persze... persze, c'est clair.)

— Minden kocsí! — erősíteti Nitescu.

— A legkötönyebb vasúti izzólámpák!
— Haha... Ön félreért, igazgató ur... De köszönöm, most már igazán mindent értetek... És mikor fognak ezek a vonatok megindulni?

— Junius 1-én.

... Tehát még öt hónap a ringlspielig. És, a lépcsőkön lefelé menet, eszembe jutott az osztrák operettdal retréje:

... Leise, ganz leise

rundum den Kreis...

Um den französischen Kreis.

Ben Ami.

A román politika karácsonya

Vajda Sándor a királyi presztizsről —
Mihali Tivadar a destruktív munka ellen

Az Uj Kelet tudósítójától.

A román belpolitika elkeseredett harcai a karácsonyi ünnepek alatt sem szüneteltek. A napilapok ünnepi számainak böterjedelmét is erre használták fel a politikusok. Vezércikkeket írtak, nyilatkoztak és sugalmaztak. Támadtak, védekeztek, visszaemlékeztek és jósltak. A harc a koncentráció, cenzura és küszöbön álló választások körül folyik. A kormány többséget igyekszik szerezni koncentrációval a jelenlegi parlamenttel, az ellenzék nagy része vagy kormányt akar házfelosztással, a liberális párt pedig egyeduralomra tör.

Vajda Sándor nyílt levele
Vintilla Bratianuhoz

A kolozsvári „Patria” karácsonyi számában Vajda-Voevod Sándor volt miniszterelnök irt óthasábos nyílt levelet Vintilla Bratianunak. Bratianu a napokban előadást tartott Kolozsváron a modern államról. Vajda Sándor kimutatja, hogy a liberális párt gyakorlati politikája éppen az ellenkezőjét eredményezi annak, amit a párt egyik vezére előadásában kifejtett. Hosszasan, de érdekesen írja le a liberális párt működését Averescu kormányrajutása óta a mai válságig és erélyesen elutasítja a liberális egyeduralom gondolatát, amely megcsufolása minden alkotmányosságnak. A liberálisok mindenkor szívesen hangoztatják, hogy a király egyedül ő bennük bízik meg. Erről a nemzeti párt vezére a következőket írja:

— Lehet, hogy ez a dicsekvő szólam a

régi regátban megteszi hatását. Erdélyben nem emeli a liberálisok tekintélyét, viszont alkalmas arra, hogy Erdély román népében, amely forró szeretettel fogadta szívébe I. Ferdinánd királyt, megingassa az uralkodó ház presztizsét.

— Ferenc Józsefet is izolálta népeitől Tisza Kálmán liberális pártja. Magától a magyar néptől is. Tiszaék is „erősek” voltak az udvarnál. Ők is informálták az uralkodót részben közvetlenül, részben Montenuovo herceg és Eszterházi hercegnő által, sőt Schrott Katalin közvetítésével is. A dinasztia megmentésére ők is ilyen választásokat rendeztek, amilyeneket Bratianuék akarnak. Ferenc József gyengesége volt éppen az ő „erősségük”.

— Szabadjon nekem — írja Vajda — amint olyannak, aki segítettem Ausztria-Magyarország elpusztításában, erélyesen tiltakoznom a mód ellen, amellyel a liberális párt forgalomba hozza a király tekintélyét és olyan világításba helyezi az erdélyi nép előtt, amilyenben Ferenc Józsefet látta.

Mihali Tivadar nyilatkozata

A „Gazetta Ardealului” Mihali Tivadarral közöl beszélgetést. Mihali a koncentráció híve és a Take Jonescuval való békes megegyezés érdekében dolgozik. Ünnepi hangulat ömlik végig szavaiban, amikor megemlékezik az 1918 évi karácsonyra, a forradalom utáni dicső erdélyi napokra.

— Boldog voltam — mondja az egységesítő bizottság elnöke — amikor a román hadsereg meghódította Erdélyt és bevonult Budapestre. Egyesültünk romániai testvéreinkkel és én reméltem, hogy az egyesülés nem marad üres forma. Az más karácsony volt, mint a mai.

— Az egységért 800 ezer katonánk megtudott halni, politikusaink apró hiúsági érdekeit nem tudják feláldozni. Három év alatt öt kormányunk volt, kétszer voltak általános választások és ma is válságban vagyunk. Államférfiaink csak az ellenzéken tudnak közös harcra szövetekezni, az állami konszolidáció érdekében nem képesek közös kormányban együtt dolgozni. Ideje volna, hogy politikai életünkben kizárjuk azokat, akik csak destruktív munkára képesek.

A cenzura körül

Az új kormány megszüntette a cenzurát és csak egyes, az államérdekeket veszélyeztető közlésekkel szemben tart fenn büntető rendelkezéseket. Az Averescu-párt lapja, az „Indreptarea” és más ellenzéki lapok ezzel kapcsolatban súlyosan támadják a kormányt.

Tanasescu

belügyi államtitkár ünnepi üzenetében karácsonyi ajándéknak nevezi a cenzura megszüntetését.

— Azt hiszem — írja az államtitkár, hogy az előző kormány legnagyobb hibája az egységesítés munkájának elcsúszása volt. Örömmel jelenthetem be, jó uton vagyunk, hogy jövötegyük eddigi tévedéseinket.

Tolsztoj szellemét idési

A parasztpárt Husiban rendezett nagy népgyűlést, amelyen a párt vezetői beszédeket tartottak. Nem hajlandók a jelenlegi kormánnyal együttműködni és tiszta választásokat követelnek. A párt vezérorganuma, az „Aurora” ünnepi száma Tolsztoj Leó nyílt levelét közli, amelyet a jasnaja-polianai remete II. Miklós orosz cárhoz intézett, feltárja az ország helyzetét és megjósolja Oroszország vesztét.

— Tolsztojt nem hallgatták meg — írja az „Aurora” és Oroszország elpusztult. Leközlöttük a nagy orosz írását, hogy Románia urai tanuljanak az orosz példán.

Goga a helyzetről

A Damián távirati ügynökség munkatársa ma beszélgetést folytatott a Csucsán tartózkodó Goga Oktavián volt szépművészetiügyi miniszterrel. Arra a kérdésre vajjon részt vesz-e holnap a Mihali miniszter elnöklése alatt megtartandó értekezleten, Goga nemel felelt. Kijelentette, hogy Mihali nem elnöke az erdélyi avarescanusoknak és azok nevében nem jogosult intézkedni. Az Averescu-

párti képviselők egyébként bizalmatlanságot fognak szavazni a kormánynak, hogy ezzel létrejöhessen a koncentráció. A liberálisok — mondotta Goga — hatalomra igyekeznek, de ezuttal hiábavaló minden törekvésük. Ha mégis megszereznek a hatalmat, akkor nemcsak a parlamentet, hanem az egész országot találják szemben magukkal. Goga kijelentette továbbá, hogy a holnapi konferencián két Averescu-párti képviselő fog megjelenni, hogy az erdélyi néppárt nevében tiltakozzanak. Goga különben pénteken Bukarestbe utazik.

Glasner Móse bucsuzik hitközségétől

A kolozsvári ortodox zsidóság távozó fő-rabbija, Glasner Móse az elmúlt szombaton, — muszaf-ima keretében — zsufozásig megtelt templomban elbucsuzott hitközségétől. Az öreg lelkipásztor érzékenykedő válási szölamait várta az ember és Glasner Móse ezuttal is következetes maradt kiváltságos egyéniségéhez: fiatal volt, töretlen és harcos, megyőződése igazát hirdető. Az ősz férfi hangján új gondolatok szállottak a hívő és akaró nép felé, gondolatok, amelyek mindenkié, aki zsidóul érez, benne vibrálnak és csak szikra kell, hogy az akarások zsidó cselekvésekké lobbanjanak.

Glasner Móse bucsubeszéde egy, gyönyörű küzdelmekben telt hosszú élet nyugodt számadása volt. Az a hit áradt ki belőle, hogy csak egy becsülettel átgondolt elv mellett való állhatatosság tud az életnek magasabb értéket adni. Egy különb lelkületben eltöltött élet magában is hatalom, amely leköteli magát a Természetet, az ilyen élet arra való, hogy a mulandót átmentse a hallhatatlanság számára. Ravaszkodni, köntörfalazni, az erőszaknak és terrornak tehetetlenül, ökölbe szorított kezekkel hizelelni, klikkek komiszkodásaira áment mondani, az nem szorulhat egy tiszta és az életet értékelni tudó egyéniségbe. Szánalmas, szolgál lelkek keserü kenyeré ez.

— Nem tegnaptól mára történt — mondotta beszédében Glasner főrabbi — bennem a nagy változás. Nem hirtelen kerültem szembe paptársaimmal. Harminc évre kell visszanyúlnom; már akkor kezdődött az összekülönbözés, amely az események és fejlemények során szakadással fejlődött, de már előbb egy lelki folyamat tisztultan mutatta az utat, amelyen haladnom kell. És most elválok testvéreimtől, ime itt állok mint József, aki kivált testvérei sorából, a magam lelki meztelenségében és megmutatom, hogy igaz zsidó vagyok, igaz zsidó voltam.

Valósággal történeti levegő áradt, amint a bucsuzkodó tudós elmondta, hogy a zsidóság milyen szempontok szerint vált ketté a széjjel-szóródottság századaiban. A nemzeti életnek a vallásban való begubózottságáról és az aszsimilációs törekvések veszedelméről szólt. Világosan mutatta ki a fejlődés előnyeit és hátrányait a zsidó népközösség szempontjából. Megvilágította azokat a haladás nyomán fakadt ujjításokat, amiket nem volt szabad visszautasítania a zsidóságnak. Akik az emancipáció ellen ágáltak, nem volt igazuk és minthogy nem belső igazság fűtötte őket, az idők során alul is maradtak. Az volt az érv az emancipáció elfogadása ellen, hogy a zsidóság az állampolgári jogok élvezetében elveszti ősi erkölcsét, feledésbe süllyeszti a Tórást.

— Mintha — szólt emelkedett hangon a főrabbi — mintha a Tóra és bölcséink ragyogó igazságai nem világítanak be minden korok áramlatait, mintha ezt a kincset féltünk kellene a mulandóságtól. Kérdezem az aggódóktól: vajjon a szószékről hirdették-e valamikor, hogy hiveik a meggazdagodás alkalmát háriítsák el maguktól, mert a gazdagság gögre és főnhéjazásra vezet és szegények letiprására.

Mendale, a nagy zsidó szatirikus szavaira kell gondolni, amikor ez a bölcs és kítünő pap fölülelmedve kicsinyes hitközségi praktkákön, párttorzsalkodásokon, apró érdek összejutkozásokon, az igaz és örök emberiről beszél. A beállítása is egészen rokon a nagy moralistáival, aki ime ilyen szavakkal mutatja a társadalom utjelzőit:

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:
Szerkesztőség 977. — Kiadóhivatal 844.
Nyomda 879. — Zs. N. Sz. 558.

„Amikor a világ körül néz és önmagába mélyed, humanizmusról kezd beszélni, emberiségről, irgalmasságról, jószívűségről. Valamivel később, amikor a világ lassankint gyakorlatiasodik, divatba jön az utilitarizmus, a hasznosság elv, az emberek első kérdése, mi haszon háramlik ránk ebből vagy abból és csak később, jó később, amikor a világ észre tér és megjön a lelkiismerete és kifürkészte a természet utjait, csak akkor kezdenek beszélni igazságról.“

Minden kendőzgetés nélkül tárta föl a zsidóság helyzetét, ahogy az a múltban belekapcsolódott a haladás eszméibe és újabban a nemzetiségi mozgalmakba. Az érdekek és meggyőződések szorultak föl lehetünk tagolva ízekre, de mint nemzet egységeseknek kell lennünk; világnézeti harcok, eszmetisztázások csak forrjanak az emberi fejlődés útjában, de a zsidó nemzetnek nemcsak multja van, hanem jövője is, nem szabad muzeumi múmiaként kezelni önmagunkat, hivatásunk van, élni akar e nemzet, örökké élni, az emberiség történetében méltó helyen, önmagáért és a világért.

Az igazmondás acélpörölye zuhant megállapításai nyomán azok felé, akik olyasmit hirdetnek, amit külső körülmények nem igazolnak és meggyőződésükkel egyenesen ellenkezik. Profétái megnyilatkozászerűen hangzott, mint Göthe szava: „Es wäre nicht der Mühe wert, siebzig Jahr alt zu werden, wenn alle Weisheit der Welt Torheit wäre vor Gott“ — amikor Glasner M. „se a szószekről leharsopta:

— Itt állok előttetek meggyőződésemmel, sok pap között egyedül. Gondolkodásomban és érzésben hosszú életpályámon tiszta voltam az Ur előtt. Gyermekemet a Tóra szellemében neveltem és isten megérni engedte, látnom őket fejlődni, megemberesedni. Egyszem tért el az Ur utjáról, ezt én akartam így, én akit amazok eretnekként emlegetnek. A zsidó nacionalizmust hirdetem és hirdetni fogom ezután is. Ha ez a magatartásom sokban hozzájárult, hogy hivatalomtól visszalepjek, akkor fesztelenebbül, minden korlátozástól menten fogom ezt cselekedni. Nem hirdetek mást, csak a meggyőződésem, csak az igazságot.

A templom közönsége megremegett ez egyszerű súlyos szavakba, a bucsuzkodó pap csak akkor érzékenyült el, amikor Akiba fiáról, az ujjonnan megválasztott főbíróról beszélt, „aki gyermekkorában elárulta már a pap pályára való hivatását. Tanulni vágyó és istenfélő volt mindenkor“.

— Utravalóul neki sem adhatok mást, mint mindenkor való kívánságomat, hogy a Tóra és istenfélelem utját járja. Ezt kívánom tőle, nem azt, hogy az én nyomdokaimat kövesse. Az én énem más és az övé más. Egyéniséget követni, utánzást jelent és ezt nem kívánhatom. Azt akarom, hogy ő is a maga egyéniségét élje, a maga tisztult nézeteit valja, mert aki utánoz, könnyen megbotlik, de aki életét belülről kikristályosított elvek által irányítja, soha nem fogja egyensúlyát veszteni.

Megindító szavakkal bucsuzott el végül a hitközségtől, amelynek negyvennégy éven át mestere, bírja és atyai barátja volt.

A bucsu természetesen csak a hitközségnek szólt. A zsidó nép számára az őz pap továbbra is megmarad hófehér, dacosan szép zászlóhordozónak és meg kell érnie a kort, amit magának kívánt, hogy „fennen lebegjon a kék-fehér zászló és rajta a fölírás:

שמע ישראל
יהוה אחד

Szabó Imre.

Az új főrabbi ünnepélyes beiktatása szerdán, e hónap tizenegyedikén délután 3 órakor fog végbemenni az ortodox templomban, ahol ez alkalommal Rabetz és Davidov főkántorok férfikórus élén zsoltárokat és a király-imát fogják énekelni.

— **Január 24 — egyesülési ünnep.** Bukaresti tudósítónk jelenti: A csatoit területeknek az ökirálysággal való egyesülését január 24-én fogják az egész országban nagy pompával megünnepelni.

— **Sorban prefektus levele az Uj Kelethez.** Dr. Sorban prefektus, akinek kitűnő tanulmányát az erdélyi közigazgatásról az Uj Kelet két cikkben ismertette, a következő levelet intézte szerkesztőségünkhöz. „Tekintetes Szerkesztőség! Az Uj Kelet 1922. jan. 4-iki számában bizonyára csak téves fordítás következtében azt az állítást tartalmazza, hogy „nincs a közigazgatásban egyetlen tisztviselő sem, aki önzetlenül, lelkiismeretesen dolgozna és nem adná el a lelkiismeretét pénzért“, holott könyvem idevágó része csak azt mondja, hogy „ma egy becsületes tisztviselő, aki nem hajlandó meggyőződését áruba bocsátani és lelkét a Mammonnak eladni, nehezen maradhat a közigazgatásnál.“ A való tény az, hogy a közigazgatási tisztviselők nagy része derék, törekvő, becsületes ember, akiket könyvemnek fenti ismertetése joggal sérthetne, miért is szíveskedjék ezen helyreigazítást b. lapjuk legközelebb megjelenő számában közölni. Dej, 1922. január 6. Kiváló tisztelettel: Dr. Sorban Vilmos, Szolnokdoboka vármegye prefektusa.“

— **A szerb király Szinajában.** Aradi tudósítónk jelenti: Szombat este futott be Sándor szerb király különvonata az aradi pályaudvarra. A királyi vonatot a katonai és polgári hatóságok képviselői fogadták, a király azonban nem mutatkozott s így a fogadásra megjelentek csak a kíséző személyzettel beszélgettek el azt a félórát, míg a vonat a pályaudvaron vesztegelt. A vonat ezután Tövis felé folytatta útját Szinajába. A különvonat Gyertyámosnál lépett román területre, ahol felszállt Voinescu Romulus és dr. Bianu Jenő államrendőrségi főfelügyelő, akik a vonatot Szinajáig elkísérik.

— **Lukasievici kereskedelmi miniszter Kolozsváron.** Lukasievici az új kereskedelmi és iparügyi miniszter pénteken este Kolozsvárra érkezett. Szombat este a Központi szállodában a miniszter tiszteletére bankett volt, amelyen Mihali Tivadar miniszterten kívül megjelentek a kolozsvári kereskedelmi élet kiválóságai. A banketten dr. Papp Sándor, a Sfatul elnöke köszöntötte a minisztert, majd Lukasievici válaszolt és kijelentette, hogy feltétlen hiva a kereskedelem szabadságának és reméli, hogy rövid időn belül sikerülni fog a gazdasági életben mutatkozó összes sérelmeket orvosolnia.

— **Orosz ujságírók Take Jonescunál.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Take Jonescu miniszterelnök kedden délelőtt fogadta az első bukaresti orosz napilap, a „Bukareskaia Novosti“ néhány munkatársát, akik igazgatójuk N. Benoni vezetésével jelentek meg a kormányelnök előtt. Miután Take Jonescu kifejezte rokonszenvét az orosz nép iránt és reményét arra vonatkozólag, hogy Oroszországgal nemsokára a legjobb barátságban fognak élni, áttért a beszarábiai orosz nemzeti kisebbség helyzetére. A miniszterelnök, ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy a nemzeti kisebbségeknek a legtagabb kulturális autonómiát akarja adni. Ami az Oroszországból menekült és jelenleg legnagyobb részben Beszarábiában élő oroszokat és zsidókat illeti, a miniszterelnök reméli, hogy az ezévi telet jobb sorsban fogják eltölteni, mint a tavalyit. Ő ugyan a legcélszerűbbnek azt tartaná, hogy ezek a menekültek vándoroljanak ki Amerikába, de tudja, hogy erre egyelőre gondolni sem lehet. Beszarábiában, ahol a kényszerítő körülmények miatt meghagyják őket, könnyűszerrel gyökeret verhetnek. Most sem élnek a legrosszabbul, ezt egy külföldi zsidó bizottság is megállapította, amikor legutóbb helyzetük megvizsgálására Beszarábiában járt. Végül a Wrangel-katonákról és tisztjeikről szólva, a miniszterelnök kijelentette, hogy az ő sorsuk még sokkal rosszabb, de most meg fogja nekik engedni, hogy Romániában bárhol letelepedjenek és munkát vállaljanak.

— **Haggibbor-teadéltán.** A Haggibbor vizsgálmi bizottsága 14-én, vasárnap 4 órai kezdettel műsoros teadéltánt rendez. A műsoron érdekes telepatikus mutatványok szerepelnek.

— **Megkezdődik a tanítás a Tarbut leánygimnáziumban.** A skarlátjárvány miatt bizonytalan időre bezárt Tarbut leánygimnáziumban az előadások január 12-én, csütörtökön kezdődnek meg. Az I., II. és VI. osztály délelőtt, a III., IV. és V. osztály délután jár a Petöfi-utca 13. sz. alatti iskolába. A Tarbut fiugimnáziumában az előadások csak később megállapítandó időpontban kezdődnek.

— **Estély Erdőszentgyörgyön.** Az erdőszentgyörgyi zsidó ifjuság a marosvásárhelyi »Ezra« tagjainak közreműködésével 1922. január 22-én [vasárnap] este 8 órai kezdettel, műsorral egybekötött táncestélyt rendez a szegény tanulók felsegélyezésére.

— **Uj tarifa a külföldre szóló postai küldeményekre.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A madridi általános postai egyezmény értelmében 1922. január 1-től kezdve a külföldre szóló postai küldeményekért a következő új tarifákat kell fizetni: Közönséges levelekért 20 gramig 3 leit, minden további 20 gramért 1 lei 50 banit. A legnagyobb súly 2 kilogram lehet. Nyitott levelezőlapokért 1 lei 80 banit, válaszos levelezőlapokért 3 lei 60 banit. Nyomatványokért 50 gramoaként 60 banit. A legnagyobb súly itt is 2 kilogram lehet. Üzleti nyomtatványokért, körlevelekért 250 gramig 3 leit, minden további 50 gramért 60 banit. Mintaküldeményekért 100 gramig 1 lei 20 banit, minden további 50 gramért 60 banit. Ujságokért, folyóiratokért és időszaki közleményekért példányonként és 50 gramonként 60 banit. Ajánlási díj 3 lei.

— **A kurzus példája ragadó.** Prágai lapjelentések szerint a „Prazsky Club“, a legelőkelőbb cseh társaságok egyikike, a legutóbbi napokban úgy határozott, hogy jövőben zsidót tagjai sorába fel nem vesz.

— **Házasság.** Fischmann Margitka (Kézdivásárhely) és dr. Benedek József (Szilágyosomlyó) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Mandl Reginát Besztercéről eljegyezte Zimmermann Dávid Brassóból.** (Minden külön értesítés helyett.)

— **Chanuka-est Désen.** A dési zsidó nő- és leányegylet december hó 31-én igen jól sikerült chanuka-estélyt rendezett. A nő- és leányegylet vezetősége és tagjai egymással vetélykedtek az estély minél nagyobb sikere érdekében, amely meghozta a teljes erkölcsi és anyagi sikert. Az estélyen nemcsak Dész és környéke, de Kolozsvár is szép számmal képviselte magát. Az estély tiszta jövedelme 12.144 lei volt.

— **Örmény konzulátus Bukarestben.** Bukaresti tudósítónk jelenti: Tegnap új konzulátus kezdte meg működését a román fővárosban: az örmény köztársaság konzulátusa, amelynek a vezetője M. H. Khintirian, az örmény szabadságmozgalmak vezéralakja, egyébként, mint mondják, kitűnő író. A itteni örménykolónia január 1-én délelőtt, a konzulátus megnyitásának örömeire ünnepélyes istentiszteletet rendezett a Bulvard Carolon levő örmény templomban.

— **Lovagias ügyek a Fehér könyv miatt.** Budapestről táviratozzák: Rakovszki István gróf, Sziráki József és herceg Windischgrätz Lajos utján lovagias elégtételt kért Bethlen miniszterelnöktől a Fehér könyvben megjelent olyan kifejezésekért, amelyeket magára nézve sértőnek talált. Sigray Antal is elégtételt kért a miniszterelnöktől és Bánffy külügyminisztertől.

— **Az Osztrák-Magyar Bank tizenegy erdélyi és bukovinai palotáját huszonötmillió leierért megvásárolta a Banca Nationala.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Az itteni pénzügyminisztérium huszonötmillió leierért eladta a Banca Nationalának az Osztrák-Magyar Bank tizenegy Erdélyben, Bánáthban, Körösvölgyben, Máramarosban és Bukovinában lévő palotáját. Az erről szóló szerződést január 3-án irták alá.

— **Rablótámadás a bukarest-csernovici gyorsvonat ellen.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A csernovici gyorsvonat ellen, amely hétfőn hajnalban indult el az ottani pályaudvarról Bukarestbe, reggel hat órakor Cricina állomás előtt ismeretlen tettesek rablótámadást követtek el. A támadók hevesen tüzeltek a gyorsvonat vagonjaira és különösen az első osztályú kocsiakat érte sok golyó. A mozdonyvezető gyors hajtással, pár perc alatt kivezette a vonatot a tűzvonalból és befutatta a cricina pályaudvarra. Itt átvizsgálták az összes vagonokat, de sehol nem találtak sebesülteket. A folyosó ablakai néhány helyen be voltak törve, egyébként a vonat sem szenvedett különösebb kárt. A revolveres merénylők ellen széleskörű nyomozás indult meg.

Tűz egy német bányában. Berlinből jelentik: A Riebek-féle bányaművek Beuben melletti Emília bányájában ma éjjel tűz tört ki.

Robbanás a galaci arzenálban. Bukarestből jelentik: Galacból jelentés szerint az ottani haditengerészeti arzenálban tegnap egy tubus oxigén felrobbant. A kazánműhely levegőberopült. Öt halott és hat súlyos sebesült az áldozatok száma. Szigorú vizsgálatot indítottak.

Három hajó elsüllyedt a Dunán. Bukaresti munkatársunk jelenti: A Dunán uszó óriási jégtömböktől, Oltenita és Silistra között három teherszállító hajó, éjszakai sötétben léket kapott és elmerült. A személyzetet és az áruk egy részét sikerült megmenteni.

A kolozsvári országos vásár. A városi jövedéki hivatal közli, hogy a marhavész miatt elhalasztott országos vásárt a következő napokon fogják megtartani. Állatvásár január 15., 16. és 17-én. Kirakodóvásár január 17. és 18-án.

„Oh jaj megfojt ez az átkozott köhögés”, Egger mellspasztillát csakhamar meggyógyítanak. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Zsidók, akik hozzánk tartoztok! Kerüljétek a szefard saktetek igénybevételét. Ne vásároljatok húst, húsmeleket vagy vágott libákat üzletükben. Rabbiságunk felügyelete alatt nem állanak és gabellát hozzánk nem fizetnek. Elvárjuk minden testvértől, hogy a legodaadóbb támogatásban fog bennünket e nehéz napokban részesíteni és a fentjelzett tilalmat nem fogja át-
lépni. AZ ELNÖKSÉG.

KÖZGAZDASÁG

Bécsben ezerkétszáz, Budapesten kétezeröttszáz vagon Romániába szülő áru vesztegel! Miért nem lépett január 1-én érvénybe a portorosei vasuti egyezmény

Bukarest, január 6. Az utódállamokra vonatkozó portorosei vasuti egyezménynek 1922 január 1-én életbe kellett volna lépnie. Csehszlovákia és Magyarország között a forgalom, legnagyobb részben újévtől kezdve fényesen eszerint az egyezmény szerint bonyolódik le, Románia és Magyarország között azonban még minden a régi van annak ellenére, hogy a portorosei egyezményen kívül egy Kolozsváron történt megállapodás is szabályozza a személy- és teherszállítás új módját. Ennek a késedelemnek az az oka, hogy a CFR. nem küldte vissza kellő időre a román területre érkezett magyar vagonokat, amelyeket pedig egy régebbi konvenció szerint rögtön a kirakodás után vissza kellett volna indítani a határra.

Ideérkezett hírek szerint a MÁV. most azzal a tervvel foglalkozik, hogy január első napjaiban újból négy-öt vonatot küld át próbára és amennyiben azok rendes időre visszaérkeznek, rendszeresítik a közvetlen teherszállítást és a portorosei határozatokat korlátozás nélkül életbeléptetik.

Tény az, hogy a magyar és osztrák pályaudvarokon óriási számban vesztegelnek a Romániának szánt, bevagonozott teherszállítványok. Az itteni vasutigazgatóság hivatalos tudomással bír arról, hogy a bécsi pályaudvarokon ezerkétszáz áruval megrakott vagon áll készen arra, hogy Budapesten keresztül Romániába transzportálják. Budapesten a hajóállomásokon ezer vagon, a Ferenc-pályaudvaron kétszáz vagon és a nyugati pályaudvaron nyolcszáz vagon Romániába irányított áru fekszik.

De defektusok vannak a Romániából Magyarországra történő szállításoknál is, amelyek szintén nagy késéssel bonyolódnak le. Megszámlálhatatlan vagon fa és só, amiket a magyarországi kereskedők Erdélyben és Óromániában már régen megvettek és türelmetlenül várnak, hónapok óta még nem ment át a határon. B. A.

Zürichi tőzsde. Nyitás január 9-én. Berlin 285, Newyork 517^{1/2}, Milano 2235, Prága 850, Budapest 85, Zágráb 180, Bécs 17.

Malomépítés Palesztinában. Palesztina egyik kikötővárosában, Haifában, a Rotschild-csoport Sílossal egybekötött napi 2400 métermássa őrlésére berendezett exportmalomot épít, melyet azután az ottani telepe-seknek ajándékozik. A tervek elkészítésével a nevezett pénzcsoport magyar mérnököket bízott meg. A tervek. amint a budapesti leletek mondják. már el is készültek. Most azoknak megvalósítása van folyamatban, amelyre több magyar malomépítőgyár kapott megbízást úgy, hogy a műszaki berendezést is magyar cégek fogják végezni.

A „Foresta” százötvenmillió lei alap-tőkével fióktintézetet létesített Bukarestben. Bukaresti munkatársunk jelenti: A milánói „Foresta” faipari és fatermesztési rész-vénytársaság százötvenmillió lei alaptőkével fióktintézetet létesített Bukarestben. A részvények névértéke 100 lei.

Márciusban nemzetközi árumintavásárt rendeznek Barcelonában. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az itteni spanyol követséghez érkezett értesítés szerint 1922 március 15.—25. között nemzetközi árumintavásárt rendeznek Barcelonában. Az árumintavásár rendezőbizottsága minden ország fővárosában irodát állít fel, ahol a vásárra vonatkozó minden információ megtudható. Bukarestben ez az iroda néhány nap múlva kezdi meg működését a str. Academiei 47 szám alatt.

Megengedték a nyersbőrök kivételét. Bukaresti munkatársunk jelenti: A minisztertanács megengedte a nyersbőrök külföldre való kivételét. Az első engedélyt tizenöt vagon nyersbőrre már meg is adta.

Leszállított kiviteli vámilletékek. Bukaresti munkatársunk jelenti: A legfőbb vámbizottság a közén kiviteli díjat vagononként 100 leire, a hang-féát 150 leire és a husét 500 leire szállította le.

A bukaresti kereskedők deponálják külföldi tartozásaik ötven százalékát. Bukaresti munkatársunk jelenti: Antonescu volt igazságügyi miniszter tudvaleg, hogy külkereskedelmünk súlyos helyzetén segítsen, javaslatot nyújtott be, annakidején a kereskedelmi törvény 44. szakaszának olyképen való módosítására, hogy a polgári törvénykönyv elveit oda bevezetve, a bíróságnak haladéktadási jogot biztosítsanak. A minisztertanács most ezt a javaslatot a következőképpen módosította és fogadta el: romániai állampolgárok bármilyen külföldi pénzben lévő adósságára lehet haladéktó adni, ha az adósok a haladék idejére, lejáratkor, harminc százalék kamatot fizetnek és ha ezenkívül a bíróság határozatának megfelelő kauciót tesznek le. A minisztertanács határozatával szemben, a legtöbb belföldi adós és külföldi hitelező, értesülésünk szerint úgy egyezett meg, hogy az adósok már is deponálják tartozásuk ötven százalékát, amivel szemben a bíróság a harminc százalékos kamatfizetéstől felmenti őket. A külföldi adósságok kiegyenlítésének ezt a módját, tudunkkal, mindkét részről szívesen és meglegedetten fogadják.

Felülvizsgálják a múlt év július 29. óta adott gyógyszerárendéyleket. Bukaresti munkatársunk jelenti: A belügyminiszter elhatározta, hogy az 1921 július 29. törvény alapján adott gyógyszerárendéyleket revízió alá veszi. Akinek ezzel kapcsolatban panasa vagy reklamációja van, forduljon az illetékes egészségügyi vezérigazgatóhoz.

Meghosszabbították a zár alá vett gabonaművek bejelentésének határidejét. Bukaresti munkatársunk jelenti: A belügyminiszter elrendelte, hogy a zár alá vett gabonaművek bejelentésének határidejét január 10-ig meghosszabbítsák. A kikötőkben, pályaudvarokon, dokkokban és raktárakban beraktározott gabonaművekről egy napon, január 10-én, este 6 óráig fogják felvenni a leltárt.

Mit fizet a német, az osztrák, a cseh — és mit fizet a magyar kereskedő adókból? Budapesti tudósítónk jelenti: Az országos magyar kereskedelmi egyesület hivatalos lapja, az OMKE keservesen panaszkodik arról, hogy a magyar kereskedők vállaira nehezede adóteher nemcsak az

ország különböző adózó rétegeinek a terhéhez mérve súlyos aránytalanul, hanem az utódállamok között is egyedül áll a magyar kereskedelem megadóztatása. Ezen állítás bizonyítására az OMKE részletes számításokat közöl, melyekből kiderül, hogy teljesen egyenlő vagyoni állapotnál a magyar kereskedő adója kb. 35 százalékkal súlyosabb, mint csehszlovák, román, jugoszláv, vagy osztrák kollegájé. Az adókulcs Magyarországon a legmagasabb a kereskedelem számára. Ez azért fontos, mert a magyar pénzügyi kormányzat azzal az érveléssel vezette be a magasabb adókat, hogy az adózás mértékét a békeszerződés értelmében kénytelen az utódállamokéval egyező nivóra emelni. A részletes kimutatás azt bizonyítja, hogy a kormány túllépte a célon, mert a magyar kereskedő adózása messze túlhaladja a szóbanforgó adószintet.

Lengyelország felé nem lehet árut szállítani. Bukaresti munkatársunk jelenti: A kormány a Lengyelország felé irányuló tranzitáru szállítását, a határon előállott vagontorlódás miatt, bizonytalan időre felfüggesztette.

Csehszlovák mintára szervezik az osztrák jeggybankot. Az osztrák köztársaság az Osztrák-Magyar Bank közeli likvidálása következtében új állami jegybankot kénytelen felállítani. Tudósítónk beavatott pénzügyi körökben arról értesül, hogy az új intézmény teljesen a csehszlovák állami bankhivatal példájára készül. Az osztrák pénzügyi kormányzat már most megtett minden előkészületet arra, hogy az Osztrák-Magyar Bankot a likvidálás végrehajtása után az állami bankhivatalba fejlessze át. Az új intézmény élén előreláthatólag dr. Grimm, volt osztrák pénzügyminiszter fog állani.

A galaci árapályaudvar január 15-ig blokádtól áll. Bukaresti munkatársunk jelenti: A galaci árapályaudvart, a nagy vagontorlódás miatt, január 15-ig blokádtól helyezették. Eddig az időpontig, gabona, élőállatok, kivételre szánt dió és a vasutasok részére szolgáló fűtőanyag kivételével, semmiféle szállítmányt Galacra nem továbbítanak.

Adó a mezőgazdasági vállalatokra. Bukarestből jelentik: A kormány bizottságot nevezett ki, arra a célra, hogy a közvetlen hozzájárulásokról szóló törvény 19. szakaszának megfelelő kulcsot állapítson meg a mezőgazdasági vállalatok kivetendő jövedelmi adóra. A bizottságban a pénzügyminisztériumot Paraschivesco tanácsos képviseli.

Megszűnik a magyar közraktárak monopóliuma Budapesten. Mint tudósítónk Budapestről értesül, az Angol-Magyar Bank közraktárak létesítésére külön vállalatot alapít, amely a Dunaparton, Budapest déli határában nagy területű raktárházakat fog építeni. Minthogy a közraktárak eddig a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank monopóliumát képezték, az Angol-Magyar Bank üzleti terve azt jelenti, hogy a banknak sikerült összeköttetése révén ezt a monopóliumot megtörnie.

Grillparzer-darab a bukaresti Nemzeti Színházban. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az itteni Teatrul National a napokban mérsékelt érdeklődés mellett színdarabot Grillparzer „Hero és Leander” című ismert tragédiáját.

Szamosvölgyi Vasut Rézvénytársaság.

No. 80/AI.

Hirdetmény

A Szamosvölgyi Vasutnál azonnal alkalmazást nyer egy gépészmérnök, egy építésmérnök, egy felsőiparisiskolát végzett [mechanikus], egy jogot végzett, 2—3 kereskedelmi iskolát végzett és több érettségizett vagy legalább 6 középiskolával bíró egyén.

Pályázhatnak olyan román anyanyelvű egyének, akik a román és magyar nyelvet úgy szóban, mint írásban tökéletesen bírják és esetleg németül vagy franciául is tudnak.

Előnyben részesülnek azok, akiknek vasuti gyakorlatuk van vagy még munkaképes vasuti nyugdíjasok.

Kérvények és okmányok január 20-áig a Szamosvölgyi Vasut igazgatóságához déns küldendők be. Déns, 1922 január hó 2-án.

Az igazgatóság.

שיחון

Héber conversatio könyv

20 leiert kapható a

„Safruth”-ban

Wesselényi M. és Szép-utca sarok.

SZŐRME DIVAT KULONLEGES-SÉGEK NAGYRAKTÁRA DÉRY SZÜCSMESTERNÉL, STR. MEMORANDULUI (UNIÓ-UTCA) 3. TELEFON INTERURBAN 12-12

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR

Rowán Opera

Szerda: Caveria rusticana. [Teljesen új szerep osztással. Utána: Ballet.]
Péntek: Madame Butterfly.

Magyar Színház

Kedd: Denevér. [Új szereposztással és új betanulással, Léva, Kolbay, Kabdebó, Réthely, Takács. Premierhelyekkel. Premierbérlet 17. szám.]
Szerda: Szerencsetánc. [Operettújdonosság, 8-adszor. Általános béreltszűnben. Rendes helyekkel.]

Csütörtök: Carmen. [Kolbayval, Takácscsal és Sugárral. Operahelyekkel. Rendes napibérlet 79. szám C. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.]
Péntek: Naplemente. [Újdonosság, 2-odszor. Rendes helyekkel. Elmaradt napibérlet pótlásaként: 77. szám A.]

Szombat d. u. 3-kor: Zsidónő. [Népszerű operaelőadás, olcsó helyekkel. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.]
Szombat este fél 8-kor: I. Jávai mese [Újdonosság, először.] II. Molière. [Emlékezés, írta és előadja: Janovics Jenő dr.] III. Tartuffe. [Ünnepi előadás Molière születésének 300-adik évfordulóján. Rendes helyekkel. Napibérlet 80. szám D.]

Vasárnap d. u. 3-kor: Cseregyerekek [Operettújdonosság, 16-odszor. Olcsó helyekkel.]
Vasárnap este fél 8-kor: Denevér. [Operettrepiz, másodikszor: Léva, Kolbay, Kabdebó, Bálint és Ruvinszkyval. Rendes helyekkel. Napibérlet 81. szám A.]

Hétfő: Sárga csikó. [Ünnepi előadás. Szentgyörgyi István tiszteletére. Rendes helyekkel. Napibérlet 82. szám B.]

A másorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A színházi iroda hírei:

Molière-ünnep. A szombat esti Molière-ünnep iránt igen nagy a közönség érdeklődése. Az egész kultúrában, minden komoly színpad megünnepli most a vigjátékíró fejedelemnek, Molièrenek 300-adik születési évfordulóját. A nemes tradíciója kolozsvári magyar színház természetesen részt kér az ünneplésből, hiszen itt már 120 évvel ezelőtt műsoron voltak Molière művei. A szombat esti Molière-émléknep műsora ez lesz: I. Jávai mese (Szép Ernő mélyhangulatu, gyönyörű új darabja, amelynek ez lesz a premierje). II. Molière-ről Dr. Janovics Jenő igazgató irt bevezető előadást. III. Molière ötfelvonásos vigjátéka, Tartuffe, a főszerepekben Janovicssal, Isákyval, Baróti Erzsivel, Lakkóval, Táray Ferencel, Táray Bóskével, Oláh Ferencel, Lengyelvel. A szombati Molière-ünnep alkalmával rendes helyekkel lesznek. — Szentgyörgyi-ünnep. Abból az alkalomból, hogy a legnagyobb magyar színész, Szentgyörgyi Istvánt a Greuss-díjjal tüntették ki, a magyar színház ünnepet rendez s alkalmat akar a kolozsvári közönségnek is adni, hogy ünnepelje Szentgyörgyi Istvánt. Hétfőn este lesz ez az ünnep, amikor a Sárga csikó fog színrekerülni, Szentgyörgyi Istvánnal a geleséri pusztabíró szerepében. A hétfői Szentgyörgyi-ünnep jegyei már most megválthatók. — Denevér. Ma este Strauss világszerle híres Denevér-je fog új szereposztással, premierbérletben s premierhelyekkel színrekerülni. Léva Ilonka, Kolbay, Kabdebó Duci, Réthely, Bálint, Takács, Ruvinszky, Ledvey, Nagy Gyula fogják a főszerepeket játszani, vasárnap megismétlik a Denevér előadását.

A meggők műsora. Apolló-mozgóban: Kedden Hauptmann Gerhardt világhírű regénye filmen, Ne itáj! Az teszi lélekzefojtóan izgalmassá e filmet, hogy benne a társadalmi és szerelmi elemeken kívül a bűnügyi elem is erősen mozgatja a cselekményt. Szerda és csütörtök ugyancsak bűnügyi dráma, Dráma a menedékhelyen. A fordulatos érdekfeszítő mese egy titokzatos gyilkosság körüli bonyolódik. Pénteken Tánccvarázs. Látványos

oigánydráma, főszerepben Erna Morena. Szombaton és vasárnap nagy amerikai sláger, a Börzediktátor. Főszerepben az ünnepeit Koennan. Izgalmas történet az amerikai pénzemberek világából. — Eggetem-mozgóban: Kedd, szerda és csütörtökön minden idők legnagyobb filmlátványossága, Danton, a nagy francia néprezér tragikus életregénye. Főszerepben F. Jannings és Werner Krauss. Péntek, szombat és vasárnap Tolsztoj közismert főséges novellájának megfilmesítése, Szergiusz atya. Orosz dráma. — Uránia-mozgóban: Kedden a Gályarab első része, szerda és csütörtök ugyanennek a második része. Bűnügyi dráma Balzac regénye nyomán. Filmre írta és főszerepét Collint, a lángeszű bűnfejedelmet utólréhetetlen művészettel alakítja Paul Wegener.

Főszerkesztő: Dr. FISCHER JÓZSEF

Felelős szerkesztő: **MARTON ERNŐ**

Kiadó: **KADIMA kiadóvállalat r. t.**

Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 - Kiadóhivatal: Brassai-utca 10. sz. Fiókkiadóhivatalok: Nagyvárad, Deák F.-utca 9. Arad, Str. Alexandri 1. - Szatmár, Bathányi-u. 24.

Előfizetési ár havonként . . . . . 30 lei
Egyes szám ára mindenütt 1 lei 50 bani
Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint vesz fel a kiadóhivatal

A világhírű **YES** porcellánpuder amerikai **YES** porcellánpuder újból mindenütt kapható. Zöld zárszalag nélkül hamisítvány!

GRÜNWALD Üvegcsiszolda, tükörárugyár és Épületüvegezési vállalata

Oradea-Mare, Str. Gerliczy-u. 16

tudatja, hogy tükörüveg-szállítmánya megérkezett!

Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükörök újrafoncsorozást Fintükrök I. II. III. rendű (10/16 coll) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblaüvegek állandó nagy rak-tára. 1234

Újrafoncsorozás!

Péchy és Társa

Finntükrök gyártása!

Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u.) 20 megkezdte:

Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó áron megrendelhetők.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

Ha jó rum- és likőresszenciát akar beszerezni olcsón, forduljon Glück Henrik gyárához

Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict. volt Kolozsvári-u. 74. 1253

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Ditmár-féle lámpaáru érkezett.

DEUTSCHKI.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad, Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.

TELEFON 71.

Pontos és szolid kiszolgálás.

Gutfried és Herskovits Oradea-Mare — Nagyvárad Piata Unirei 12.

Erdély legnagyobb és leszolidabb importőrei. Állandó gyári lerakat Chemnitz költő-szövvött árúban, ugymint horgolt nyakendők, mindennemű harisnyák, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D. M. C. cernák és pamutokban. **Megrendeléseket postán eszközünk.**

Tungsrám Villamossági R. T. Cluj, Kómálajfa-utca 25. Telefon 201.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó ára 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Angolból, franciából és németből oktatók, havi 70 leiert. Calea Victoriei (Kossuth L.-u.) 16.

Több évi gyakorlattal bíró ügyvéd ipari vagy kereskedelmi vállalatnál igazgatói vagy más, végzettségének megfelelő állást keres. Felhívásra ajánlatomat azonnal benyújtom. Cím a kiadóhivatalban. 2994-I

Használt szódás üvegeket veszek. Érdeklődni lehet Str. Caii Ferata (Vasut-utca) 4. Telefon 11-93. 3066-I

Kötött-szövött árukban jártas segéd felvétetik. Nagy áruház, Cluj, Piata M. Viteazu. 40.

Intelligens német nevelőnőt keresek három kis gyermekem mellé. Cím Stróhli Mór, Komálajta-utca 15.

Két izraelita kereskedősegéd február 1-ére állást keresnek, kik nagyobb cégnél vannak alkalmazva. Ajánlatokat „Börkereskedő” jellegre a nagyváradi fiókiadóba kérünk. 3073-I

Keresek megvételre egy kettős sz. Wertheimkassát. Ajánlatokat a Grünwald és Steiner női divat üzletébe kérek. Piata Unirei 12. (volt Mátyás király-tér.)

Német-roman gépiró-kisasszony sürgősen felvétetik Forgalmi Bank Rt.-nál, Calea Regele Ferd. 34. 3054-I

Férjhez adnám 24 éves hugomat izraelita vallású intelligens iparoshoz vagy kereskedőhöz. Leveleket duplauróval a kiadóhivatal továbbítja „Komoly” jelige alatt. 8071-I

Boeskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóblank

Állandóan nagy készlet készítenek és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. — Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 lel. — **vagontételnél 5 százalék kedvezmény.**
SÁMSON BÖRGVÁR,
Gyufagyár-utca 1 — Gyors-áru raktárral szemben. — Telefon: gyár 3-86 - lakás 3-87 1278.

Hölgyek figyelmébe!

Megnyit! SALON DE PARIS Megnyit!

Speciális női fodrász, hajfestő és manikűr terem. Hajfestés a legtermészetesebb színekben. Fejmosás, ondulálás, fésülés u. m. történelmi és fantazie frizurák, bandacre frizettek, hajfonatok, legszebb kivitelben. — Cal. Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 2. 1284

Világcekk!

Luxor's Coron Blue

Meszeléshez és kékítéshez nélkülözhetetlen angol kocka. I-a minőség. 1 lápa 82 csomag. 10 csomag 1/4 és 10 csomag 1/2-es. 200 lel beküldése ellenében postán franco küld a

„LUXOR” vegyészeti gyár, Cluj,

Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12-27.
Engros engedmény.

Táblaüveget minden méretben, 1262

kristályfehér lámpacső és csiszolt üvegárukat, demijonokat raktárról azonnal szállítunk

Ausländer Testvérek

Cluj-Kolozsvár, Piata M. Viteazu (v. Széchenyi-tér) 39 Telefon 9-54.

En-gros! En-detail!

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286

Krébs János szíjgyártó

Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.

Kereskedőknek árkedvezmény!

CUKORRA és CSOKOLÁDÉ raktár

LUSZTIG és NUSSBACHER Cal. Reg. Ferdinand 31.

Szállítunk postán, utánvét mellett. 1277

LLOYD

az előkelő zsidóság találkozó helye. Bankettek, lakodalmak legjobb kivitelben és a legjutányosabb árban. **ORT. ÉTTEREM** Cluj, Mátyás kir.-u. és Unió-u. sarok

Az aradi conser. izr. hitközség

modern üzemében finom, fehér lisztből a **legszigorubb ritualis ellenőrzés** mellett sütemdő, vékonyra nyújtott

pászkát

ajánl. Érdeklődésre szívesen nyújt felvilágosítást az előljárással. 3077-I

Mindennemű hülés, csúz, rheuma egyedüli biztos gyógyszere a

„Rheuman”

Kapható az 3078-I

„Aesculap”

gyógyszertárban Campeni-Topánfalván

Kis üveg 12.— lel
Nagy üveg 22.— lel

Naponta postai szállítás!

Szörme bundákban és különféle

szörmékben

nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk

S. Eisenstädter & Co.

szűcs, szörmeáruház Cal. Vict. (v. Kossuth Lajos-u.) 2. Telefon 1-49.

A bécsi divat saison- ujdonságai megérkeztek

Női divat különlegességek nagy választékban, szolid árak, finom anyagok

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruház CLUJ, PIATA UNIRII No. 12.

1276

Megnyitottuk

WIENBEN

is Vollzeile 15 szám alatt internacionalis szállítási irodánkat. Vállalkozunk mindenféle export és import szállítási ügyek lebonyolítására Gyűjtőkocsi forgalom. Butorkocsikkal való szállítás. Fuvarlevelek felülvizsgálása és díjtöbbletek kiutalása. Központ: Cluj. Fiókok: Wien, Nagyvárad, Orsova. Kiszállítások min-den határon. **DEUTSCH TESTVÉREK**

Husvéti liszt

örlése a Bánati „Sarolta” mőmalomban

Rosenberg Adolf-nál Merczifalván

január 15-én a temesvári és aradi orth. rabbik felügyelete alatt megkezdődik. — Liszt rendelést a legolcsóbb napi árban felvesszünk.

Bánati „Sarolta” Mőmalom
Rosenberg Adolf
Merczifalva 3074-I

Minden kereskedőnek saját érdeke **mielőtt textilárut vásárol,** hogy felkeresse

Réger & Heinovits

céget, hova nagy tétel francia és olasz áru érkezett, Cluj, P. Mihaiu Viteazu (v. Széchenyi-tér) 12.

Gazeta Antreprenorilor

(Vállalkozók Lapja) közgazdasági hetilap. Nélküldhető minden vállalkozónak és építőiparosoknak. Előfizetési ár 1 évre 120 lel. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Mico 30. 3076-I

A brádi orth. hitközs. keres azonal!

belépésre egy előimádkozó metszőt, ki majl is legyen. Havi fizetés 800 Le, lakás, 200 lel mellékjövödelem. Ajánlatok január 20-ig dr. Kugel Dezső elnökhöz Brád. 3072-I

Haas Lipót

Linoleumraktára átköltözött Str. Universitatea (Egyetem-utca) 1. szám alá.

Nagy választék padló bevonáshoz szükséges linoleum, szövetszőnyegekből, viaszos vászon, gumiarúk, esőkabatok, zelluloidarúk, torna- és sárcipők, reggeli papucok, fésűk, játékszerek stb.

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenopoli (Szappan-u. elején)

Állandóan raktáron tart saját készítményű láncot, gyűrűt karkötőt stb. Vállal minden szakmába vágó munkák elkészítését, alakítását és javítását. Fogászati arany és forrasztó. Huzal és lemez arany- és ezüstben. Törlemékarany-beváltás.

2-13 TELEFON ..... TELEFON 2-13